

УМЈЕСТО ПРЕДГОВОРА

Зборник радова *Династија Петровић Његош* представља резултат историчног међународног научног скупа, који је у организацији Црногорске академије наука и умјетности и Универзитета Црне Горе, одржан од 29. октобра до 1. новембра 2001. године (на Универзитету и у Академији), у Подгорици. Обрада ове велике историографске теме утврђена је, иначе, Програмом (Претпоставком) Одбора за историјске науке, који су радна тијела Академије – Одјељење друштвених наука и Скупштина Академије – усвојили као дугорочни програм научноистраживачког рада у домену историјске науке у Црној Гори још 1983. године. Ово је био шести скуп (трећи међународног карактера) реализован по том програму, а који обухвата 28 тематских области из прошлости Црне Горе. Повод за одржавање овог научног скупа у 2001. години била су два значајна датума везана за династију Петровић Његош – *150 година од смрти Петра II Петровића Његоша* (31. октобар 1851) и *80 година од смрти краља Николе* (1. март 1921).

За овај научни скуп било је пријављено 126 саопштења, а на самом скупу је иступило 96 референата. Неки од спријечених да учествују на скупу послали су своја саопштења која су уврштена у овај Зборник радова. На скупу су запаженог учешћа имали и научници из иностранства, чија се саопштења у Зборнику објављују на изворним језицима.

Скуп је припремао Научни одбор састављен од чланова сва три одјељења ЦАНУ и професора Универзитета Црне Горе.

С обзиром на велики историјски значај теме скупа, органи ЦАНУ су предложили да се формира *Почасни одбор научног скупа*, као репрезентативно тијело, на челу са предсједником Републике Црне Горе господином Милом Ђукановићем. Оба одбора – Научни и Почасни – учинили су све што је било потребно да се скуп добро научно профилише и оствари резултате које овим Зборником предајемо суду јавности.

Рад научног скупа *Династија Петровић Његош* одвијао се у оквиру осам пленарних сесија. Пет сесија било је посвећено историографским и културолошким питањима и проблемима времена владавине Петровића, историје њиховог доба, а три сесије Петру II Петровићу Његошу, односно значају његовог књижевног и филозофског дјела.

У припреми овог тротомног Зборника радова Редакциони одбор, кога, по уобичајеној пракси у ЦАНУ, чини исти састав као и Научног одбора за припрему скупа, држао се начела да, углавном, сачува хронолошки и тематски ток излагања на скупу. Тако се поздравни говори објављују у поглављу *Ойшварање научног скупа*, а сви остали радови у дијелу *Саошшења*.

У првом и другом тому садржана су сва саопштења историографског и општекултуролошког карактера о династији Петровић Његош и историји црногорске државности, а у трећем тому су радови који се садржајно односе на сагледавање значаја књижевног и филозофског дјела Петра II Петровића Његоша, по коме је Црна Гора препознатљива у културном свијету. Укупно је у овом Зборнику објављено 90 саопштења. Најбројнији су радови из политичке историје, историје књижевности, права, просвјете, културе, а има их и из других научних и стручних дисциплина од значаја за сагледавање cjеловитог доприноса династије Петровић Његош стварању црногорске државе, њеном територијалном ширењу, институционалном обликовању и процесима интеграције њеног друштва.

Редакциони одбор је одлучио да се у трећем тому Зборника објави и надахнута бесједа покојног академика Нова Вуковића, иначе члана Научног одбора скупа и Редакционог одбора, коју је одржао 31. октобра 2001. године на свечаној академији посвећеној Петру II Петровићу Његошу, у организацији Универзитета Црне Горе, у Црногорском народном позоришту у Подгорици.

Дискусија вођена на скупу из техничких разлога није могла бити сређена у cjелини, па је њено објављивање изостављено.

Због жеље аутора да се свеобухватно прикажу династија Петровић Његош, њено оригинално дјело, вријеме и историјско дјеловање у cjелокупном друштвеном животу нововјековне Црне Горе, њено историјско мјесто и улога у српском, јужнословенском, балканском и европском свијету, има у више саопштења и понављања неких општих мјеста и чињеница. И за то треба донекле имати разумијевања. Редакциони одбор је стао на становиште да, без обзира на понављање тих општих мјеста, не врши редакторске интервенције у ауторским текстовима и да сви радови треба да нађу мјесто у Зборнику, без обзира на то што су рецензенти на неке од њих имали и критичке замјерке. Тог начела држао се и уредник Зборника, па је интервенисао само у случајевима када су уочене грешке настале било у прекуцавању било због непрецизно наведених података о појединим догађајима, дакле исправљане су године и други датуми. Уредник је готово са свим ауторима размотрио критичке сугестије рецензената – наравно, у циљу побољшања појединих текстова. Поштовани су ставови и оних аутора који имају сасвим супротна гледања у односу на до сада научно утемељене оцјене о историји владавине династије Петровић Његош и појединих династа, па и cjелокупне прошлости Црне Горе и њеног друштва, а на које су рецензенти

имали одређене објекције. Сматрамо да су та различита гледања на црногорску прошлост разумљива и пожељна на оваквим научним скуповима, поготово она гледања која се темеље на новооткривеним историјским изворима, научној литератури и новим сазнањима. Читаоци ће у овим радовима имати прилике да сагледају и ауторе у свим нијансама њихове стручне спреме, научне сериозности, интелектуалне проницљивости, културне профилације, теоријско-методолошке изграђености, мисаоне продорности, али биће у могућности да се увјере и у научне и друге недостатке појединаца. Све је то и разумљиво и очекивано када је ријеч о разноврсном научном приступу, схватању и тумачењу овако комплексне теме која се односи на најсложенију и најдинамичнију епоху прошлости Црне Горе којој је најснажнији печат ударила управо династија Петровић Његош.

Објављујући овај Зборник радова држимо да ће стручна и шира културна јавност имати прилике да се увјери у научну вриједност тематике која је била предмет разматрања научног скупа, као и научни допринос сваког појединачног рада освјетљавању цјелокупног историјског учинка владајуће куће Петровића у стварању и изградњи црногорске државе и њеног друштва током више од два стољећа.

Подгорица, март 2002.

Уредник
Академик Миомир Дашић

